

соціальними працівниками (довіра слідчих до представників поліції з інших регіонів буде більшою, ніж до тренерів).

Власне, узагальнюючи результати дослідження, переконані, що в Україні є необхідне підґрунтя для запровадження нової практики опитування дітей, постраждалих від сексуального насильства. Досвід використання методики «Зелена кімната», залучення до проведення опитування психологів, проведення допитів постраждалих у судах з використанням режиму відеоконференції та облаштування у судах спеціальних кімнат – усе це при правильному нормативно-правовому обґрунтуванні дасть можливість створити належний алгоритм дій всіх учасників кримінального процесу під час розслідування сексуального насильства щодо дітей.

Список використаних джерел

1. Торік майже півтори сотні неповнолітніх в Україні стали жертвами зґвалтування – ОГП. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-nasyllia-dity-zgvaltuvannia-prokuratura/30408729.html>.

2. Від сексуального насильства в Україні минулоріч постраждало 410 дітей. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1919186-vid-seksualnogo-nasilstva-v-ukrayini-minulorich-postrazhdalo-410-ditey>.

Федоренко Оксана Анатоліївна,
науковий співробітник наукової
лабораторії з проблем протидії
злочинності ННІ № 1 Національної
академії внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОТИДІЇ КІБЕРБУЛІНГУ СЕРЕД ДІТЕЙ

Стрімкий розвиток інформаційних та комунікаційних технологій безпосередньо впливає на забезпечення та дотримання прав людини. Цифрове середовище створює унікальні можливості для реалізації права на освіту, свободу вираження поглядів та доступу до інформації. Водночас, окрім можливостей, розвиток технологій супроводжується й ризиками дотримання прав людини.

Проблема насильства в Інтернеті надзвичайно важлива, оскільки вона може торкнутися кожного. Особливо ризикують діти та підлітки. Адже, перебуваючи в онлайн, не всі вони знають про правила безпеки в Інтернеті, а також про загрози та

реальність їх наслідків. Згідно з даними ЮНІСЕФ, в Україні приблизно 50% підлітків були жертвами кібербулінгу. Кожна третя дитина через це прогулювала шкільні заняття, 75% підлітків у анонімному опитуванні підтвердили те, що Instagram, TikTok та Snapchat є основними соціальними платформами для цькування [1].

Відмова від соцмереж – це не вирішення проблеми, тому що в цьому випадку дитина стає ізольований від однолітків, позбавляється можливості спілкуватися з друзями і соціалізуватися, що теж травматично. Сучасні діти і підлітки принципово відрізняються від своїх батьків і представників попередніх поколінь тим, що для них надзвичайно висока значимість мережеве спілкування.

Проблема дитячого кібербулінгу стає ще більше посиленою особливо зараз. Так як, останні роки звичні нам речі, зокрема зустрічі, спілкування, переходять в онлайн формат. Особливо, під час пандемії COVID-19, коли сфера освіти переходить у цифровий простір, а навчальний процес на період жорсткого карантину відбувається у дистанційному форматі. Підлітки почали ще більше часу проводити онлайн і стали ще більш вразливими для негативного впливу кібербулінгу.

Понад 18% рішень щодо булінгу, за даними єдиного реєстру судових рішень, стосуються випадків використання засобів електронних комунікацій, тобто дій, вчинених в інтернеті за допомогою гаджетів. Такі дані нового аналітичного дослідження «Попередження та протидія кібербулінгу в дитячому середовищі України» були представлені 8 жовтня 2020 року. Важливо, щоб діти користувалися правом на свободу вираження поглядів та усіма можливостями, які пропонує цифрове середовище. А також мали інструменти захисту від загроз [2].

Булінг (від англійського bullying) – цькування, залякування, агресивне переслідування одного з членів колективу з боку інших представників колективу. Така поведінка має на меті самоствердитися за рахунок когось, підпорядкувати особистість своїм інтересам або заслужити собі загальний авторитет. В свою чергу, кібербулінг – це знущання, приниження, агресивні напади, які здійснюються за допомогою різних гаджетів (зокрема телефонів), з використанням Інтернет мережі, будь-яких електронних (цифрових) технологій. На сторінці «Права дитини» Ради Європи кібербулінг визначається як «цькування (залякування) іншої особи в інтернеті через використання електронних технологій [3].

Така форма насильства набирає все більших обертів. На відміну від звичайного булінгу, таке цькування не закінчується в школі, а супроводжує дитину весь час, адже відбувається ще й в соцмережах.

В силу значного розвитку кібербулінгу він вже має свої типи прояву:

- текстові повідомлення образливого характеру в приватних повідомленнях чи в загальних чатах;

- поширення фото чи відео, на яких висміюється конкретна особа (нерідко зміст таких матеріалів є порнографічним);

- створення в інтернет-просторі чатів чи груп, в яких проводиться публічне висміювання конкретної особи;

- створення несправжніх сторінок в соцмережах під ім'ям об'єкту цькування з метою поширення неправдивої інформації;

- організація чатів, ігор чи голосувань з метою насміятись з особи чи навіть довести її до самогубства [4].

Перш за все, не варто недооцінювати даний тип булінгу, адже неможливість нанести фізичної шкоди об'єкту цькування не значить, що він не є постраждалим. Фактично залякування та психологічний тиск в інтернеті може призвести до не менш страшних наслідків, як і у випадку фізичних нападків.

Якщо дитина потерпає від булінгу, тим паче кібербулінгу, скоріш за все, вона не скаже про це дорослим. Тому, *контролювати* віртуальне середовище дитини *українською важко*, а через незрілість дитячої психіки булери можуть завдавати значної шкоди своїм жертвам.

Для подолання викликів правам дитини в цифровому середовищі потрібно вживати ефективних заходів які в першу чергу дозволяють запобігти кібер-залякуванням. Запобігання подібним знущанням та можливим заподіянням шкоди, спричиненим депресією, спонукало низку розробників штучного інтелекту спробувати знайти рішення цієї широко поширеної проблеми. Штучний інтелект вчиться виявляти та фільтрувати шкідливі публікації, перш ніж вони потраплять до вразливої категорії користувачів. У міру розвитку технологій ШІ, вдосконалюється та покращується робота у виявленні, оцінці та аналізу вмісту тексту, який написаний із сарказмом чи дотепністю. Роблячи машинне навчання на крок далі, глибоке навчання покращує точність завдяки постійному процесу роботи з новими даними, коли вони стають доступними.

Так, в Японії з кібербулінгом буде боротися штучний інтелект. Один з найбільших японських інтернет-порталів Yahoo Japan видалятиме образливі коментарі з усіх своїх сайтів за допомогою систем штучного інтелекту.

Компанія, підготувала список виразів, які можна вважати образливими, і пояснить критерії їх видалення. Завдяки штучному інтелекту повідомлення з образами будуть видалятися автоматично. Якщо після блокування користувач, який поширював образливі висловлювання, зареєструє новий акаунт, його теж буде заблоковано [5].

Samurai Labs – це перша лабораторія штучного інтелекту в Польщі яка була створена для боротьби з кібербулінгом. Цей проект щодо виявлення та зменшення насильства в Інтернеті отримав дуже високу оцінку від **Європейської ради з питань інновацій.** *Позитивна оцінка Європейської ради з питань інновацій підтверджує, що, на думку незалежних експертів, новий метод боротьби з кібер-залежанням, створений Samurai Labs, потенційно може зменшити це явище в Інтернет-просторі. Щохвилини лише у Facebook з'являється півмільйона коментарів. Цей масштаб набагато перевищує можливості модераторів. Тільки рішення на основі штучного інтелекту зможе обробляти таку кількість інформації. Використання технологій штучного інтелекту дозволяє негайно та автоматично реагувати, що є ключовим фактором зменшення насильства. Діючи негайно, можна запобігти ескалації ситуації. Рішення буде аналізувати розмови, а шкідливий вміст буде автоматично заблокований системою та повідомлений модератору форуму, який прийме остаточне рішення про можливу блокування користувачів, або повідомить відповідні установи у разі виявлення злочину [6].*

Використання інноваційних технологій у протидії кібербулінгу сприятиме досягненню позитивних результатів у попередженні проявів насильства та отриманню багатьох переваг у моніторингу та контролі інтернет-спілкування. Дітям потрібен захист, ефективні інструменти для моніторингу їхніх мереж, а батькам потрібно відчувати, що впроваджені рішення дозволять запобігти кібер-знущанням чи педофільним атакам. Адже забезпечення формування безнасильного середовища, протидія булінгу серед дітей, запобігання випадкам знущань над однолітками сприяє безпечному освітньому середовищі вільного від насильства та булінгу (цькування), успішному навчанню, уникненню сварок, конфліктів, проявів насильства. Протидія та зменшення проявів кібербулінгу дає можливість зменшити

страждання і довготривалі негативні психологічні наслідки жертв цькування, запобігти ескалації терору і непоправних трагедій.

Список використаних джерел

1. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/50-pidlitkiv-v-ukrayini-bulizhertvami-ckuvan-v-interneti-prezentovano-chat-bot-kiberpes-dlya-dopomogi-u-borotbi-z-kiberbulinom>.
2. Попередження та протидія кібербулінгу в дитячому середовищі. *Аналітичний огляд*. 2020 URL: <https://cyber.bullyingstop.org.ua/>
3. Кібербулінг – що це та як це зупинити? *ЮНІСЕФ в Україні*. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/cyberbullying>.
4. Т. Юхримчук. Кібербулінг як наслідок карантину. URL: <https://blog.liga.net/user/tokhrimchuk/article/38369>
5. Стоп булінг. URL: <https://bituk.media/svit/stop-buling-u-japonii-stvorili-shtuchnij-intelekt-shho-borotimetsja-z-obrazami-v-interneti/>.
6. Robert Lewandowski i Dawid Urban zainwestowali w Samurai Labs – laboratorium sztucznej inteligencji, które ochroni dzieci przed cybernękaniem i przemocą w Internecie. URL: <https://brief.pl/robert-lewandowski-i-dawid-urban-zainwestowali-w-samurai-labs-laboratorium-sztucznej-inteligencji-ktore-ochroni-dzieci-przed-cybernękaniem-i-przemoca-w-internecie/>

Хальота Андрій Іванович,
провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії проблем
правового та організаційного
забезпечення діяльності Міністерства
Державного науково-дослідного
інституту МВС України, кандидат
юридичних наук, доцент

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИТИНИ-ІНВАЛІДУ ПРАВА НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

На сьогодні в Україні проблеми з дотриманням прав дитини є особливо актуальними, оскільки фактично не є пріоритетними у політиці держави. Існуюче нормативно-правове забезпечення сфери захисту прав дитини є неналежним. Серед основних недоліків є: відсутність єдиного ставлення та підходу до питання захисту дитини; безсистемність, яка отримує свій вираз у відсутності єдиної системи органів захисту прав